

[Ole Espersen]

»kommissionsdomstol«. Vi synes, at det er et udmærket udtryk, men vi havde nok gerne set, at man fandt frem til et enstrengt system, således at det i alle tilfælde var undersøgelsesretter, man brugte, og at man ikke havde et tostrengt system med både kommissionsdomstole og undersøgelsesretter. Det er der faktisk, så vidt vi kan se, ikke rigtig brug for, og det er altså baggrunden for, at vi havde foretrukket dette enstrengede system. Vi synes, at det er godt, at det nu klargøres, at der er vidnepligt og vidneansvar, når det drejer sig om disse undersøgelser her. Det har der været uklarhed om i forbindelse med de såkaldte dommerundersøgelser.

Vi synes også, at det er væsentligt, og det lægger vi meget vægt på, at der er mulighed for i henhold til bemærkningerne, at ministeren kan udpege en repræsentant for offentligheden til at deltage i afhøringer f.eks. og måske oven i købet tilrettelægge afhøringerne. Vi synes, at det er væsentligt, fordi man dér får mulighed for at inddrage en helt udenforstående, f.eks. en advokat, der har erfaringer inden for afhøringer, og som under ingen omstændigheder har eller kan mistænkes for at have interesser, der ikke er udtryk for den totale uafhængighed. Så vi synes, at det er et væsentligt led, således som det fremgår af bemærkningerne.

Derimod er vi overraskede over, at man i forbindelse med et lovforslag, der kalder på større fleksibilitet, indfører en obligatorisk regel om, at undersøgelserne skal foregå for lukkede døre. At man gør det obligatorisk, er jo ikke, synes vi, et udtryk for smidighed, vel snarere det modsatte. Det er altså også i strid med de almindelige principper, man har i retsplejeloven. Der kan bestemmes lukkede døre i visse situationer, men det kræver en eller anden konkret begrundelse. Det er vel også svært uden videre at forklare, når det drejer sig om undersøgelse af den offentlige administration i videste forstand – det vil det jo typisk være – at så skal der som udgangspunkt, når man vælger undersøgelsesretten, være fortrolighed ved at have lukkede døre. Jeg synes, at det er svært at begrunde, at dette skulle være et generelt princip.

Så kan ministeren naturligvis sige, at hvis man vil have åbne døre, kan man bare vælge kommissionsdomstolen, men det er jo det tunge instrument, hvor der ikke er mulighed for andre sagkyndige dommere end jurister f.eks., og så tvinges man faktisk til, hvis man vil have

åbne døre – og det må man da gå ud fra vil være det normale – at vælge det instrument, som ministeren forudsætningsvis kalder det usmidige instrument.

Vi synes ikke, det er nemt at forstå, at det er rimeligt at gå frem på den måde, og vi har altså som vores udgangspunkt, at der bør være åbenhed. Så kan der selvfølgelig være situationer, hvor måske ministeren, måske dommeren efter retsplejeloven kan træffe beslutning om lukkede døre.

Vi går også ud fra som en selvfølge, at det må blive – men det må fremgå af loven, synes vi – langt den overvejende hovedregel, at beretningen skal offentliggøres.

Så har jeg et enkelt spørgsmål til sidst, som vi måske kan få afklaret i dag. Ministeren skriver om lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser, at retlige undersøgelser er meget dyre. De koster fra ½ mio. kr. til 6,5 mio. kr. pr. undersøgelse. Nu er det sådan, at når man fremsætter et lovforslag, plejer man at fortælle Folketinget, hvilke øgede udgifter dette lovforslag vil medføre.

Mit spørgsmål er: Er der nogen grund til at tro, at dette lovforslag vil medføre øgede udgifter overhovedet? Det må i så fald skyldes en frygt for – når vi nu får denne mulighed – at vi vil bruge mange undersøgelsesretter i relation til den offentlige forvaltning, men det er der vel ikke umiddelbart nogen grund til at tro.

Som sagt er der elementer, som vi ikke umiddelbart kan tilslutte os, men der er også elementer, som vi må have en nærmere forklaring på, før vi rigtig kan forstå baggrunden for dem.

Vi synes, at den forklaring, der gives på, at dørene skal lukkes, nemlig at vidnerne ikke må kunne kende hinandens forklaringer, i hvert fald ikke gælder, for det kan vidnerne i kommissionsdomstolstilfælde og også i langt de fleste tilfælde, hvor det drejer sig om almindelige retssager. Dommeren må her i sin retsledelse gribe ind og sørge for, at det ikke sker.

Men med denne ene undtagelse, og det er jo også en ret væsentlig undtagelse, synes vi at der er gode og positive elementer i lovforslaget.

Fischer (KF):

Om dommerundersøgelser er det vigtigt at slå fast, at de hidtil har været en del af de almindelige administrative undersøgelsesmuligheder i lighed med f.eks. tjenestemandshør og andre former for hør.